

Огляд Щорічної науково-практичної конференції
Національного музею історії України

6 та 7 грудня 2018 року у Національному музеї історії України (НМІУ) відбулась Щорічна науково-практична конференція музею, що вже втретє зібрала у стінах закладу провідних істориків, археологів, музеєзнавців, експертів культурних цінностей, мистецтвознавців, викладачів та реставраторів нашої Країни. До участі у цьогорічній зустрічі було заявлено 155 учасників, з яких 120 прийняли участь із доповідями. Серед учасників конференції участь прийняли 8 докторів (докторів габілітованих) та 39 кандидатів наук (докторів філософії): історичних, філологічних, геолого-мінералогічних, хімічних, богословських наук та мистецтвознавства.

Пленарне засідання розпочалось із вітальних слів заступника генерального директора НМІУ – **Богдана Патриляка**, прозвучали доповіді докторів наук **Дмитра Степовика**, **Володимира Індутного**, **Ольги Школьної**, **Сидора Кіраля**, **Ірини Шандри** та **Миколи Тарасенка**.

Далі роботу учасників було поділено та такі секції: *«Історія формування музейних колекцій. Музейні колекції як історичне джерело. Наукова атрибуція фондів колекцій»*, *«Археологія та давня історія України»*, *«Історія України. Спеціальні історичні дисципліни»* та *«Експертиза культурних цінностей»* у приміщенні головної будівлі НМІУ. Наступного дня у філіях НМІУ – Музей Української Революції 1917-1921 років відбулась секція *«100-річчя Української Революції 1917-1921 років»* та у Музеї історичних коштовностей України відбулась секція *«Історія ювелірного мистецтва»*.

Варто відзначити, що переважна більшість доповідей цьогорічних учасників були сфокусовані над актуальними та проблемними питаннями власне історії України. Співробітниками НМІУ були представлені результати досліджень, що проводились протягом всього календарного року, що відзначались глибиною, залученням різноманітних джерел та раніше неопублікованих даних, продемонстровано вагомий внесок у розвиток вітчизняної історії.

Домінантною стала тема Української Революції 1917-1921 років, щодо чого наша Держава цьогоріч відзначає століття з початку подій.

Щодо нумізматики на цьогорічній конференції варто відзначити такі доповіді: **Світлани Біляєвої** спільно з **Оленою Фіалко**, присвяченої новим знахідкам монет на території Тягинської фортеці за матеріалами цьогорічних археологічних розкопок Інституту археології НАН України, а також завідувача сектору нумізматики, фалеристики, медальєрики і боністики НМІУ, **Зінаїди Зразюк**, присвяченої унікальній колекції золотих медалей із збірки польського короля Станіслава Августа Понятовського «Польські Королі», що є єдиною збереженою колекцією цих медалей. До програми конференції була заявлена доповідь на нумізматычну тематику **Аллою Бартош** *«Атрибуція давньої грецької золотої монети з Лаврської церковної суми»*, але, на жаль, доповідачка не змогла бути присутньою на конференції.

Доповідачі із інших секцій, представляючи результати власних досліджень з різних галузей історичної науки, часто так чи інакше торкалися нумізматики, фалеристики чи пов'язаних із розвитком цих дисциплін видатних особистостей. Так, кандидат історичних наук **Ярослав Затилук** доповів про академіка Миколу Федотовича Біляшівського – засновника НМІУ та видатного вченого, в працях якого не останню роль відіграла і нумізматики, зокрема монетні знахідки Київщини. **Оленою Шевченко** у дослідженні історії передачі колекції зброї до НМІУ із Львівського історичного музею опубліковано акт передачі, за яким окрім зброї до НМІУ передавались також монети Речі Посполитої, а серед досліджених **Оленою Попельницькою** жіночих прикрас XVI – XVII століття був представлений перстень,

верхня частина якого була виконана із трояка Великого князівства Литовського, карбованого у 1563-1564 роках. Продовженням теми традиційних жіночих прикрас – дукачів, виставлених на новій виставці в НМІУ «Сонце на намисті. Дукачі», де увазі відвідувачів музею представлені різноманітні прикраси, виконані із застосуванням обігових монет, стала доповідь **Ольги Фрасинюк**. Завідувачем Музею історії Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, **Іриною Паур** у доповіді про формування фондів та побудову експозиції керованого музею, показано також і наявність ювілейних монет Національного Банку України у вітринах університетського музею. Висвітлюючи виставкові проекти НМІУ за минулі роки, **Марією Срібною** було показано світлини із виставки «Українська Антарктида», де було використано обігову монету Великобританії в 1 фунт стерлінгів, що демонстрував подарунок, а насправді продаж за вказану символічну суму, британської антарктичної станції «Фарадей» молодій незалежній Україні у 1996 році, що нині несе назву «Академік Вернадський».

Значну частину доповідей, що стосувались вивченню спеціальних історичних дисциплін було присвячено фалеристиці. Так провідним науковим співробітником НМІУ – **Андрієм Бойко-Гагаріним**, що також виконував модерацію декількох секцій, було представлено дослідження фалеристичних пам'яток, що пов'язані із містом Перемишль, що викликало високий інтерес у слухачів. Доцентом Київського національного університету ім. Тараса Шевченка – **Андрієм Руккасом** висвітлено історію створення Хреста Симона Петлюри. Фахівцями із Львівського історичного музею також було висвітлено фалеристичну спадщину – вчений секретар музею **Ірина Полянська**, розповідаючи про формування колекції орденів у музеї, наголосила на володіння музеєм найбільшою в Україні зібрання вищих державних орденів власне дорадянського періоду, а її колегою **Наталією Курнявкою** у дослідженні матеріалів музею щодо діяльності товариства «Просвіта» доповнено також і ювілейними патріотичними значками, що були широко поширені в Галичині в першій половині ХХ століття. Провідним науковим співробітником НМІУ, **Богданом Скопненком** було представлено результати роботи над тематикою персональних ідентифікаційних жетонів збройних сил Німеччини під час Другої Світової війни. Варто відзначити, що доповідь Богдана Олександровича є якісним продовженням попередніх результатів дослідження, представлених на цьогорічній нумізматичній конференції «Актуальні проблеми нумізматики та спеціальних галузей історичної науки», що відбулась у Меджибожі. До речі, у оформленні лицьової сторінки програми цьогорічної науково-практичної конференції НМІУ було використано відому українську відзнаку – «Хрест за Зимовий похід і бої».

Не минули увагою учасники цьогорічної конференції і тематику сфрагістики та боністики. Високий інтерес слухачів викликала доповідь **Валентини Лазебник**, завідувача відділу «Історія України у ХІV – початку ХХ ст.», присвяченої цінним паперам французьких та бельгійських інвестицій в економіку України у період з 1870 по 1917 роки. Авторкою також було представлено слухачам свою монографію «Сталь у Степу», що комплексно та якісно висвітлює історію розбудови індустріального виробництва в Україні за часів Російської імперії, що, як влучно зазначила Валентина Іванівна під час доповіді: «...є недовершеною індустріалізацією, що повністю руйнує міф про винятковість «сталінської» індустріалізації, яка не створила на Україні виробничий потенціал, а лише завершила його, користуючись надбаннями втрачених іноземцями інвестицій». До сфрагістичних досліджень належить спільна доповідь **Наталії Кошової** та **Світлани Сєрих**, присвячена історії печатки 4-ого технічного куреня Сірожупанників Дієвої Армії УНР. До речі, на минулорічній конференції Наталією Миколаївною також було представлено подібне дослідження, присвячене печатці Другої Волинської дивізії Армії УНР, що є надзвичайно актуальним у фокусі всенародного вшанування столітнього ювілею Української Революції 1917-1921 років. За результатами цьогорічної конференції новими свідченнями доповнилась і сфрагістика. Досліджуючи

історичні рукописні документи, співробітниками НМІУ були здійснені наступні досягнення: **Анатолію Баранніку** вдалось уточнити ідентифікацію воскової печатки Станіслава Августа Понятовського з «*Реноваційного привілею вільного міста Канева Речі Посполитої 1792 року*», а **Вадимом Арістовим** введено до наукового обігу свинцеву печатку типу «*Богородиця-Знамення*» із збереженої у колекції музею новгородської берестяної грамоти XV століття.

Отже, всі учасники цьогорічної наукової конференції Національного музею історії України представили вагомні наукові досягнення, продемонстрували значний інтелектуальний потенціал, провели активну дискусію, що виразиться у суттєвому внеску у розвиток історичної науки в нашій Державі. За результатами конференції заплановано окремий номер електронного видання «*Наукового вісника Національного музею історії України*», що буде доступний на офіційній Інтернет-сторінці музею. Проведення наступної конференції заплановано на ці ж самі дні 2019 року.

Андрій Бойко-Гагарін

Рис. 1. Вітальне слово заступника генерального директора НМІУ – **Богдана Патриляка**.
Фото – **Вікторія Сідорова**, матеріали сторінки НМІУ у соціальній мережі «*Facebook*».

Рис. 2. Доповідь Зінаїди Зразюк, модератор секції – Андрій Бойко-Гагарін. Фото – Вікторія Сідорова, матеріали сторінки НМІУ у соціальній мережі «Facebook».

Рис. 3. Ювілейні монети Національного Банку України в експозиції Музею історії Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка та подяка колективу університету в честь 100-ліття навчального закладу. Фото – Ірина Паур.

Рис. 4. Патріотичні знаки до ювілеїв товариства «Просвіта». Фото – **Наталія Курнявка.**

Рис. 5. Дукач, виконаний з талера Речі Посполитої часів Сигізмунда III Ваза, 1630-ті роки. Срібло, позолота. Виставка НМІУ «Сонце на намисті. Дукачі». Колекція Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

Фото – **Андрій Бойко-Гагарін.**